

≡ Eesti
≡ Kontsert

SOOLOÕHTU

Lauri Vasar

bariton

Klaver **Elias Corrinth**

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

L 8. MÄRTS 2025 19.00 Estonia kontserdisaal

SOOLOÕHTU

Lauri Vasar

bariton

Elias Corrinth klaver, Saksamaa

KAVA

Gustav Mahler (1860–1911)

„Sieben Lieder aus letzter Zeit“ /

„Seitse viimast laulu“ (publ 1910)

~31'

„Rückert Lieder“ / „Rückerti laulud“,

tekst: Friedrich Rückert

1. „Ich atmet' einen linden Duft“ /

„Hingasin magusat pärnade lõhna“ (1901)

2. „Liebst du um Schönheit“ / „Kui armastad ilu“ (1902)

3. „Blicke mir nicht in die Lieder“ / „Ära vaata mu lauludesse“ (1901)

4. „Ich bin der Welt abhanden gekommen“ / „Ma olen maailmale kadunud“ (1901)

5. „Um Mitternacht“ / „Kesköö“ (1901)

Lieder „Des Knaben Wunderhorn“ / Laulud „Poisi võlusarvest“,

tekst: saksa rahvaluule

6. „Revelge“ / „Äratus“ (1899)

7. „Der Tamboursg'sell“ / „Noor trummilööja“ (1901)

VAHEAEG

Johannes Brahms (1833–1897)

„Vier ernste Gesänge“ / „Neli tõsist laulu“ *op.* 121 (1896),

piiblitekst

~20'

1. „Denn es gehet dem Menschen wie dem Vieh“ /

„Sest mis sünnib inimestega, see sünnib loomadega“

2. „Ich wandte mich und sahe an alle“ /

„Ja ma nägin taas kõiki rõhumisi“

3. „O Tod, wie bitter bist du“ / „Oh, surm, kui kibe on mõte sinule“

4. „Wenn ich mit Menschen- und mit Engelzungen redete“ /

„Kui ma räägiksin inimeste ja inglite keeli“

Maurice Ravel (1875–1937)

„Don Quichotte à Dulcinée“ /

„Don Quijotelt Dulcineale“ M. 84 (1933), tekst: Paul Morand

7'

1. „Chanson romanesque“ / „Romantiline laul“

2. „Chanson épique“ / „Eepiline laul“

3. „Chanson à boire“ / „Joogilaul“

Gustav Mahler „Rückert-Lieder“ / „Rückerti laulud“
tekst: Friedrich Rückert

1. Ich atmet' einen linden Duft!

Im Zimmer stand
ein Zweig der Linde,
ein Angebinde
von lieber Hand.
Wie lieblich war der Lindenduft!

Wie lieblich ist der Lindenduft!
Das Lindenreis
brachst du gelinde!
Ich atme leis
im Duft der Linde
der Liebe linden Duft.

2. Liebst du um Schönheit,

o nicht mich liebe!
Liebe die Sonne,
sie trägt ein gold'nes Haar!

Liebst du um Jugend,
o nicht mich liebe!
Liebe den Frühling,
der jung ist jedes Jahr!

Liebst du um Schätze,
o nicht mich liebe!
Liebe die Meerfrau,
sie hat viel Perlen klar.

Liebst du um Liebe,
o ja, mich liebe!
Liebe mich immer,
dich lieb' ich immerdar.

3. Blicke mir nicht in die Lieder!

Meine Augen schlag' ich nieder,
wie ertappt auf böser That;

1. Hingasin magusat pärnade lõhna!

Toas seisis
üks pärnaoks,
üks kingitus
kallima käest.
Kui armas oli pärnalõhn!

Kui armas on pärnalõhn!
Pärnaoksake,
sa leevendust tood!
Ma hingan vaikselt
pärnast lõhnavas toas
pärna armsat lõhna.

2. Kui armastad ilu,

oo, mitte mind!
Armasta päikest,
ta kannab juustes kulda!

Kui armastad noorust,
oo, mitte mind!
Armasta kevadet,
ta igal aastal on noor!

Kui armastad rikkust,
oo, mitte mind!
Armasta näkineidu,
tal säravaid pärleid on palju.

Kui armastad armastust,
siis jah, armasta mind!
Armasta mind alati,
siis armastan igavesti sind.

3. Ära vaata mu lauludesse!

Oma silmad löön maha,
nagu kurjalt teolt tabatud;

selber darf ich nicht getrauen,
ihrem Wachsen zuzuschauen:
deine Neugier ist Verrath.

Bienen, wenn sie Zellen bauen,
lassen auch nicht zu sich schauen,
schauen selber auch nicht zu.
Wenn die reichen Honigwaben
sie zu Tag gefördert haben,
dann vor allen nasche du!

4. Ich bin der Welt abhanden gekommen,

mit der ich sonst viele Zeit
verdorben,
sie hat so lange nichts von mir
vernommen,
sie mag wohl glauben, ich sei
gestorben.

Es ist mir auch gar nichts daran
gelegen,
ob sie mich für gestorben hält,
ich kann auch gar nichts sagen
dagegen,
denn wirklich bin ich gestorben der
Welt.

Ich bin gestorben dem
Weltgetümmel,
und ruh' in einem stillen Gebiet.
Ich leb' allein in meinem Himmel,
in meinem Lieben, in meinem Lied.

5. Um Mitternacht

hab' ich gewacht
und aufgeblickt zum Himmel;
kein Stern vom Sternengewimmel
hat mir gelacht
um Mitternacht.

ise ei julgeks ju kunagi
nende kasvamist pealt vaadata:
sinu uudishimu on reeturlik.

Mesilased, kärgesid ehitades
ei lase end jälgida,
ei vaata ka ise.
Kui rikkalikud meekärjed
päevalgele toodud,
siis kõigepealt maiustad sina!

4. Ma olen maailmale kadunud,

maailmale, millele palju aega
kulutasin,
ta ammu pole minust kuulnud,
ta arvata võib, et olengi surnud.

Asi pole selles olnudki,
kas ta mind surnuks pidanud või
mitte,
ei saa ka sellele vastu ma vaielda,
sest tegelikult olengi maailmale
surnud.

Ma olen ilmamelule surnud
ning puhkan vaikselt kohas.
Ma elan üksi oma taevas ja iseendas,
oma armastuses, oma laulus.

5. Kesköö

ärkasin ma
ja vaatasin ülesse taevasse;
ükski täht tähesummast
ei naeratan'd mulle
keskööl.

Um Mitternacht
hab' ich gedacht
hinaus in dunkle Schranken.
Es hat kein Lichtgedanken
mir Trost gebracht
um Mitternacht.

Keskööļ
mõtlesin ma
kaugele pimedusse.
Ükski helge mõte
mulle lohutust ei toon'd
keskööļ.

Um Mitternacht
nahm ich in Acht
die Schläge meines Herzens;
ein einz'ger Puls des Schmerzens
war angefacht
um Mitternacht.

Keskööļ
panin tähele
oma südame lööke;
üksainus pulsilöök valu
sütitas mind
keskööļ.

Um Mitternacht
kämpff' ich die Schlacht,
o Menschheit, deiner Leiden;
nicht konnt' ich sie entscheiden
mit meiner Macht
um Mitternacht.

Keskööļ
pidasin lahingut,
oo inimkond, su kannatused;
ei suutnud neid lahendada
omal jõul
keskööļ.

Um Mitternacht
hab' ich die Macht
in deine Hand gegeben!
Herr über Tod und Leben,
du hältst die Wacht
um Mitternacht!

Keskööļ
andsin võimu
sinu kätesse!
Isand surma ja elu üle,
sa pead vahti
keskööļ.

**Lieder „Des Knaben Wunderhorn“ / Laulud „Põisi võlusarvest“
tekst: saksa rahvaluule**

Revelge

Des Morgens zwischen drein und
vieren,
da müssen wir Soldaten marschieren
das Gäßlein auf und ab;
Tralali, Tralaley, Tralalera,
mein Schätzel sieht herab.

Äratuse

Kella kolme-nelja vahel hommikul
meie, soldatid, marsisammul käime
ikka üles-alla mööda kitsaid
tänavaid;
tralali, tralalai, tralalera,
mu kallim vaatab akna pealt.

„Ach Bruder jetzt bin ich
geschossen,
die Kugel hat mich schwer getroffen,
trag mich in mein Quartier,
Tralali, Tralalei, Tralala,
es ist nicht weit von hier.“

„Ach Bruder, ich kann dich nicht
tragen,
die Feinde haben uns geschlagen,
helf dir der liebe Gott;
Tralali, Tralaley, Tralalera,
ich muß marschieren bis in Tod.“

„Ach, Brüder! ihr geht ja an mir
vorüber,
als wär's mit mir vorbei,
Tralali, Tralaley, Tralalera,
ihr tretet mir zu nah.“

„Ich muß wohl meine Trommel
rühren,
Tralali, Tralaley, Tralali, Tralaley,
sonst werd' ich mich verlieren,
Tralali, Tralaley, Tralalera,
die Brüder dick gesät,
sie liegen wie gemäht.“

Er schlägt die Trommel auf und
nieder,
er wecket seine stillen Brüder,
Tralali, Tralaley, Tralali, Tralaley,
sie schlagen ihren Feind,
Tralali, Tralaley, Tralalera,
ein Schrecken schlägt den Feind.

Er schlägt die Trommel auf und
nieder,
da sind sie vor dem Nachtquartier
schon wieder,
Tralali, Tralaley, Tralali, Tralaley,

„Oh vennas, ma pihta sain,
kuul rängalt haavas mind,
kanna tagasi mind kasarmusse,
tralali, tralalai, tralala,
see pole enam kaugel siit.“

„Oh vennas, ei suuda kanda sind,
vaenlane on hävitanud meid,
sind armas Jumal aidaku;
tralali, tralalai, tralalera,
mina marsin edasi kuni surmani.“

„Oh vennad, te kõnnite must mööda,
nagu polekski mind enam,
tralali, tralalai, tralalera,
nii ohtlikult mu lähedale astute.“

„Oma trummi edasi pean lööma,
tralali, tralalai, tralali, tralalai,
või muidu mõistuse ma kaotan,
tralali, tralalai, tralalera,
vennad siin külg külje kõrval maas,
nagu niidetult nad lamavad.“

Ta üha agaramalt trummi lööb,
vaikseks jäänud vendi äratab,
tralali, tralalai, tralali, tralalai,
et purustaksid vaenlase,
tralali, tralalai, tralalera,
et ka vaenlast tabaks hirm.

Ta lööb trummi, nii kuis jaksab,
varsti tagasi nad jälle kasarmus,
tralali, tralalai, tralali, tralalai,
mööda kitsast tänavat,
tralali, tralalai, tralalera,

ins Gäßlein hell hinaus,
Tralali, Tralaley, Tralalera,
sie ziehn vor Schätzleins Haus.

Des Morgen stehen da die Gebeine
in Reih und Glied sie stehn wie
Leichensteine,
die Trommel steht voran,
daß sie ihn sehen kann.
Tralali, Tralaley, Tralali, Tralaley,
Tralalera,
daß sie ihn sehen kann.

Der Tambours'g'sell

Ich armer Tambours'g'sell.
Man führt mich aus dem G'wölb,
wär ich ein Tambour blieben,
dürft ich nicht gefangen liegen.

O Galgen, du hohes Haus,
du siehst so furchtbar aus,
ich schau dich nicht mehr an,
weil i weiß, daß i g'hör dran.

Wenn Soldaten vorbeimarschieren,
bei mir nit einquartiern.
Wenn sie fragen wer i g'wesen bin:
Tambour von der Leibkompanie.

Gute Nacht, ihr Marmelstein,
ihr Berg und Hügelein,
gute Nacht, ihr Offizier,
Korporal und Musketier,
gute Nacht, ihr Offizier,
Korporal und Grenadier,
ich schrei mit heller Stimm,
von euch ich Urlaub nimm,
gute Nacht.

nad kallima maja ette marsivad.

Hommikul on siin vaid kondid-luud
ühes rivis nagu hauakivid,
kõige ees seal lebab trumm,
et kallim seda näha võiks.
Tralali, tralalai, tralali, tralalai,
tralalera,
et kallim seda näha võiks.

Noor trummilööja

Häda mulle, ma vaene trummilööja,
mind kongist välja viiakse.
Oleks jäänud trummilööjaks,
poleks sattun'd vangi ma.

See võllas, kõrge nagu maja,
nii hirmus mulle näib,
ei vaata enam sinu poole ma,
sest tean, sa mulle määratud.

Kui sõdurid must mööda marsivad,
nad minust väljagi ei tee.
Kui aga küsivad, kes olin ma,
siis vastan: trummilööja
ihukaitseväest.

Head ööd, te säravvalged kivid,
te mäed ja künkad,
head ööd, te ohvitserid,
kapralid ja musketärid.
Head ööd, te ohvitserid,
kapralid ja grenaderid,
ma karjun valju häälega,
teist lahkun ma,
head ööd!

Tõlkinud Karin Andrekson

Johannes Brahms „Vier ernste Gesänge“ / „Neli tõsist laulu“ (piiblitekst)

1. Denn es gehet dem Menschen wie dem Vieh;

wie dies stirbt, so stirbt er auch;
und haben alle einerlei Odem;
und der Mensch hat nichts mehr
denn das Vieh:
denn es ist alles eitel!

Es fährt alles an einen Ort;
es ist alles von Staub gemacht,
und wird wieder zu Staub!
Wer weiß, ob der Geist des
Menschen aufwärts fahre,
und der Odem des Viehes
unterwärts
unter die Erde fahre?

Darum sahe ich, daß nichts bessers
ist,
denn daß der Mensch fröhlich sei in
seiner Arbeit,
denn das ist sein Teil.
Denn wer will ihn dahin bringen,
daß er sehe, was nach ihm
geschehen wird?

Prediger 3:19–22

2. Ich wandte mich und sahe an alle,

die Unrecht leiden unter der Sonne;
und siehe, da waren Tränen derer,
die Unrecht litten und hatten keinen
Tröster!
Und die ihnen Unrecht täten, waren
zu mächtig,
daß sie keinen Tröster haben
konnten.

1. Sest mis sünnib inimlastega, see
sünnib loomadega: nagu sureb üks,
nõnda sureb teine,
ja neil kõigil on ühesugune hing;
ja inimesel ei ole paremust looma
ees,
sest kõik on tühine!

Kõik lähevad ühte paika,
kõik on põrmust
ja kõik saavad jälle põrmuks!
Kes teabki, kas inimlaste hing tõuseb
ülespoole
või kas loomade hing
vajub maa alla?

Ja nõnda ma nägin, et ei ole midagi
paremat,
kui et inimene on oma töö juures
rõõmus,
kuna see on tema osa.
Sest kes toob teda nägema seda,
mis on pärast teda?

Koguja 3:19–22

2. Ja ma nägin taas kõiki rõhumisi,
mida pandi toime päikese all,
ja vaata, seal olid rõhutute pisarad,
aga neil ei olnud trööstijat!
Nende rõhujate käes oli võim,
aga neil ei olnud trööstijat.

Da lobte ich die Toten,
die schon gestorben waren
mehr als die Lebendigen,
die noch das Leben hatten;
und der noch nicht ist,
ist besser, als alle beide,
und des Bösen nicht inne wird,
das unter der Sonne geschieht.

Prediger 4:1–3

3. O Tod, wie bitter bist du,
wenn an dich gedenket ein Mensch,
der gute Tage und genug hat und
ohne Sorge lebet;
und dem es wohl geht in allen
Dingen
und noch wohl essen mag!
O Tod, wie bitter bist du!

O Tod, wie wohl tust du dem
Dürftigen,
der da schwach und alt ist,
der in allen Sorgen steckt,
und nichts Bessers zu hoffen, noch
zu erwarten hat!
O Tod, wie wohl tust du!

Sirach 41:1–2

**4. Wenn ich mit Menschen- und mit
Engel-zungen redete** und hätte der
Liebe nicht,
so wäre ich ein tönend Erz
oder eine klingende Schelle!

Und wenn ich weissagen könnte
und wüßte alle Geheimnisse
und alle Erkenntnis

Siis ma kiitsin surnuid,
kes olid ammu surnud,
õnnelikumaks kui elavaid,
kes veel tänini elavad;
ja et parem kui neil kummalgi on
sellet,
keda veel ei ole olemas,
kes veel ei ole näinud seda kurja
tööd,
mida päikese all tehakse.

Koguja 4:1–3

3. Oh, surm, kui kibe on mõte sinule
inimesel, kes rahulikult elab oma
kodus,
mehel, kes muretult elab
ja on õnnelik kõiges;
ning ikka veel on võimeline nautima
pidurooga!
Oh, surm, kui kibe on mõte sinule!

Oh, surm, hea on sinu paratamatus
inimesele, kes on kehv ja jõuetu,
väga vana
ja mures kõige pärast,
kes usu ja kannatlikkuse on
kaotanud!
Oh, surm, hea on sinu paratamatus!

Jeesus Siirak 41:1–2

**4. Kui ma räägiksin inimeste ja
inglite keeli,**
aga mul ei oleks armastust,
siis ma oleksin kumisev vasknõu
või kõlisev kuljus!

Ja kui mul oleks prohvetianne
ja ma teaksin kõiki saladusi
ja ma tunnetaksin kõike

und hätte allen Glauben,
also daß ich Berge versetzte,
und hätte der Liebe nicht,
so wäre ich nichts.

Und wenn ich alle meine Habe den
Armen gäbe
und ließe meinen Leib brennen
und hätte der Liebe nicht,
so wäre mir's nichts nütze!

Wir sehen jetzt durch einen Spiegel
in einem dunkeln Worte,
dann aber von Angesicht zu
Angesichte;
jetzt erkenne ich's stückweise;
dann aber werde ich erkennen,
gleichwie ich erkennet bin.

Nun aber bleibet Glaube, Hoffnung,
Liebe,
diese drei;
aber die Liebe ist die größte unter
ihnen.

1. Korinther 13:1–3, 12–13

ja kui mul oleks kogu usk,
nõnda et võiksin mägesid teisale
tõsta,
aga mul ei oleks armastust,
siis poleks minust ühtigi!

Ja kui ma kõik oma vara ära jagaksin
ja kui ma oma ihu annaksin põletada,
aga mul ei oleks armastust,
siis ma ei saavutaks midagi!

Praegu me näeme aimamisi
nagu peeglist,
siis aga palgest palgesse.
Praegu ma tunnetan poolikult,
siis aga tunnetan täiesti,
nagu minagi olen täiesti tunnetatud.

Ent nüüd jääb usk, lootus ja
armastus,
need kolm,
aga suurim neist on armastus.

1. Korintlastele 13:1–3, 12–13

Maurice Ravel „Don Quichotte à Dulcinée“ / „Don Quijotelt Dulcineale“ tekst: Paul Morand

1. Chanson romanesque

Si vous me disiez que la terre
a tant tourner vous offensa,
je lui dépêcherais Pança:
vous la verriez fixe et se taire.

Si vous me disiez que l'ennui
vous vient du ciel trop fleuri d'astres,
déchirant les divins cadastres,
je faucherais d'un coup la nuit.

1. Romantiline laul

Kui ütleksite mulle, et maa
nii palju pööreldes teid solvab,
ma kohale saadaksin Panza:
küll näeksite, see peatuks, vaikiks.

Kui ütleksite mulle, et väsitab teid
taevas, kus on liialt tähti,
mis lõhub jumalikku korda,
öö kaotaksin ma ühe hoobiga.

Si vous me disiez que l'espace
ainsi vidé vous plaît point,
chevalier dieu, la lance au poing,
j'étoilerais le vent qui passe.

Mais si vous me disiez que mon sang
est plus à moi qu'à vous, ma Dame,
je blêmirais dessous le blâme
et je mourrais, vous bénissant.

O Dulcinée.

2. Chanson épique

Bon Saint Michel qui me donnez
loisir
de voir ma Dame et de l'entendre,
bon Saint Michel qui me daignez
choisir
pour lui complaire et la défendre,

bon Saint Michel veuillez descendre
avec Saint Georges sur l'autel
de la Madone au bleu mantel.

D'un rayon du ciel bénissez ma lame
et son égale en pureté
et son égale en piété
comme en pudeur et chasté:
Ma Dame.

O grands Saint Georges et
Saint Michel
L'ange qui veille sur ma veille,
ma douce Dame si pareille
a vous, Madone au bleu mantel!

Amen.

Kui ütleksite mulle, et kosmos
nii tühjana ei meeldi teile enam,
siis nagu rüütel, oda käes, ma
tuuleõhku külvaksin, mis tähti täis.

Kui aga ütleksite mulle, et minu veri
on rohkem minu, kui on teie oma,
õnnis Daam,
ma kahvatuksin selle hoiatuse peale
ja sureksin, teid õnnistades.

Oo, Dulcinea.

2. Eepiline laul

Hea Püha Miikael, kes olete mul
lubanud
mu Daami imetleda, kuulata,
hea Püha Miikael, kes olete mu
valinud,
et teda rõõmustada, kaitsta,

hea Püha Miikael, laskuge,
ma palun teid,
koos Püha Jüriga, altarile sinna,
kus sinisesse riidetatud on Madonna.
Mu mõõka õnnistage taevaliku sära-
ga ja selle võrdset puhtuses,
ja selle võrdset vagaduses,
tagasihoidlikkuses, vooruses:
mu Daami.

(Oo, suur Püha Jüri ja suur
Püha Miikael)
Ingel, kes valvab minu üle,
kui ma valvan,
mu sulnis daam nii sarnane
on Teiega,
oo, sinisesse riidetatud Madonna!

Aamen.

3. Chanson à boire

Foin du bâtard, illustre Dame,
qui pour me perdre à vos doux yeux,
dit que l'amour et le vin vieux
mettent en deuil mon cœur,
mon âme!

Je bois à la joie!
La joie est le seul but
où je vais droit
lorsque j'ai bu!

Foin du jaloux, brune maîtresse,
qui geind, qui pleure et fait serment
d'être toujours ce pâle amant
qui met de l'eau dans son ivresse!

Je bois à la joie!
La joie est le seul but
où je vais droit
lorsque j'ai bu!

3. Joogilaul

Põrgusse see soerd –,
oo, ülev Daam – kes, et mind teie
silmis mustata,
ütles, et armastus ja vana vein
on leinarüüsse riitanud minu
südame ja hinge!

Ma joon
rõõmu terviseks!
Rõõm on ainus eesmärk,
mille poole lähen otse... kui ma olen
joonud!

Põrgusse see kiivas –,
oo, mustapäine emand – kes
haliseb, kes nutab, vannub,
et igavesti jumetuks armsamaks
jääb,
ning oma joovastusse segab vett!

Ma joon
rõõmu terviseks!
Rõõm on ainus eesmärk,
mille poole lähen otse... kui ma olen
joonud!

Tõlkinud Laura Talvet

Üle paljude aastate annab kodu- publikule kontserdi maailmalavadel oodatud eesti bariton Lauri Vasar. Tema tänaõhtuses kavas kõlavad teosed kolme 19.–20. sajandi autori – Gustav Mahleri, Johannes Brahmsi ja Maurice Raveli hilisest laululoomingust.

Gustav Mahler pälvis eluajal tuntuse eelkõige hiilgava dirigendina, tema heliloomingut hakkasid väärtustama aga alles järelpõlved. Ometi uskus Mahler kindlalt oma muusika tulevikku, leides, et „on oluline mitte kunagi juhinduda kaasaegsete arvamusest, vaid jätkata vankumatult oma teed, laskmata end läbikukkumisest heidutada või aplausist peibutada“. Tema monumentaalsed sümfooniad ja tundeküllased laulutsükliid tähistasid romantismiajastu kulminatsiooni ning sillutasid teed uude sajandisse.

Kogu elu paelusid Mahlerit eksistentiaalsed küsimused elust, surmast ja teispoolsusest, ent 24. veebruaril 1901 koges ta surma hingust isiklikult. Tal oli olnud tavapäraselt teguderohke päev: pärastlõunal oli ta dirigeerinud Viini Filharmoonikute kontserti, pärast mida ta läks ooperimajja, et juhatada Mozarti „Võluflöödi“ etendust. Samal õhtul algas tal äge verejooks ning tema öde Justine leidis ta vereloigus lebamas. „Elu ja surma piiril hõljudes mõtlesin, kas poleks parem, kui kõik korraga läbi saab, sest lõpuks peab see ju igaühega juhtuma,“ on Mahler hiljem meenutanud. Õnneks

tema tervis taastus ning järgnev suvi kujunes talle loominguliselt eriti viljakaks: valmisid kolm laulu tsüklist „Kindertotenlieder“, „**Rückert Lieder**“ (1–4), viimane laul („**Der Tamboursg'sell**“) kogumikust *Lieder* „Des Knaben Wunderhorn“ ja kolm osa 5. sümfooniast. Kõiki neid läbib punase niidina surmateema, mis heliloojat nii lähedalt puudutades vajutas ta eluvaatesse jäädava pitseri. Aasta hiljem täiendas Mahler „Rückerti laulude“ sarja veel viienda looga („Liebst du um Schönheit“), mille ta kirjutas kingituseks oma värskete abikaasale Almale.

„Rückerti laulud“ ning „Revelge“ ja „Der Tambour'sell“ kogumikust *Lieder* „Des Knaben Wunderhorn“ (Laulud „Poisi võlusarvest“) ilmusid 1910. aastal trükkis koondpealkirja all „**Sieben Lieder aus letzter Zeit**“ („**Seitse viimast laulu**“). Neis elust, surmast ja maailmavalust kõnelevates lauludes on autor saavutanud hilisromantismile omaste kompositsioonitehniliste võtetega ülima ekspressiivuse.

Mahler ja **Johannes Brahms** kohtusid esmakordselt 1890. aasta lõpus Budapestis, kui vana-meister külastas ooperiteatris 30-aastase Mahleri juhatatud Mozarti „Don Giovanni“ etendust. Algselt skeptiliselt meelestatud ja kiidusõnadega enamasti kitsi Brahms oli noore dirigendi muusikalisest tõlgendusest nii vaimustunud, et tormas pärast

esimest vaatust lavale ja embas Mahlerit. See poolehoid sai Mahleri karjääris hiljem võtmetähtsuse, sest just Brahmsi soovitusel nimetati ta 1897. aastal Viini Riigiooperi peadirigendiks.

Brahmsi imetus Mahleri dirigendi- oskuste vastu ei laienenud tema heliloomingule (ta hindas siiski kõrgelt Mahleri 2. sümfoonia skertso-osa, mida nimetas meistriteoseks). Mahler omakorda tundis Brahmsi muusika suhtes pigem austust kui sümpaatiat. Kui Brahms oli traditsioonide hoidja, kes esindas oma loomingu klassikalise ja romantilise muusika sünteesi, siis Mahler leidis, et „traditsioon on tule edasiandmine, mitte tuha kummardamine.“ Võrreldes Mahleriga on Brahmsi žanriline amplituud laiem, ulatudes sümfooniast, „Saksa reekviemist“ ja instrumentaalkontsertidest kammer- ja klaveriteosteni. Samuti on tähelepanuväärne Brahmsi panus *Lied*’i žanri – autori enam kui 200 laulu tõusevad väärikatena saksa romantismiajastu laulumeistrite Schuberti ja Schumanni vokaalloomingu kõrvale. Kõneldes muusikas kaotatud armastusest, üksildusest ja elu paratamatusest, paotab tagasihoidliku loomuga helilooja oma laulude läbi ukse enda varjatud südamesoppidesse.

Brahmsi viimaseks oopuseks laulužanris jäid „**Vier ernste Gesänge**“ („Neli tõsist laulu“) *op. 121*, mida 63. sünnipäeva tähistav helilooja tutvustas tema auks korraldatud

koosviibimisel kui „kingitust iseendale“. „Ma ei usu, et neid lubatakse publikseerida,“ tähendas Brahms, ometi saatis ta need kirjastajale, kommenteerides: „Need on neetult tõsised ja samal ajal nii jumalatud, et politsei võiks need keelata, kui kõik sõnad poleks Piiblist.“ Agnostilise ilmavaatega helilooja, kes oli jõudnud oma eluõhtule (ta põdes vähki) ning kaotanud oma lähikonnast mitmeid armsaid inimesi, valis piiblitekstid Koguja raamatu pessimistlikest alguspeatükkidest, Jeesus Siiraki raamatust ja Pauluse 1. kirjas korintlastele 13. peatükist, mis kannab nime „Armastuse ülemlaul“. Kui kolmest esimesest laulust jääb kõlama mõte inimelu tühisusest, siis viimane lugu pakub helgemat perspektiivi: „Ent nüüd jääb usk, lootus ja armastus, need kolm, aga suurim neist on armastus.“ Laulude pühenduse pälvis Brahmsi sõber Max Kalbeck.

Erinevalt introvertsest Brahmsist oli prantsuse helilooja **Maurice Ravel** särav seltskonnainimene, kes pani suurt rõhku oma välimusele. Ta oli vaimukas vestluspartner, pidas lugu heast toidust ja veinist ning armastas lapsi ja loomi. Ravel pälvis (kuri)kuulsuse oma „päindlikkusega“ tähtaegade ja kokkulepete suhtes. Näiteks kui skulptor Léon Leyritz palus heliloojal enda poole tulla, et ta saaks viimistleda tema büsti detaile, vastanud Ravel: „Muidugi, jõuan millalgi kella kümne ja kolme vahel öösel.“

Raveli suutmatuse tähtaegadest kinni pidada läks talle maksma tellimustöö Georg Wilhelm Pabsti filmile „Don Quijote“. Režissöör oli palunud talt filmi taustamuusika ja neli laulu nimeategelast kehastava legendaarse bassbaritoni Fjodor Šaljapini jaoks, nähes aga, et Ravel ülesandega õigeaegselt valmis ei jõua, palkas Pabst tema asemel tööle Jacques Ibert'i. Raveli viivituse põhjuseks oli sedapuhku tema tervislik seisund: ta sattus 1932. aastal autoõnnetusse, mille tagajärjel süvenesid tal afaasia (kõnehalvatus) ja agraafia (kirjutamisvõimetus). Kuigi ta oli võimeline muusikat oma peas komponeerima, ei suutnud ta seda ise paberile panna. Sõprade abiga sai 1933. aastal kirja kolm laulu „**Don Quijotelt Dulcineale**“, mis leidsid eluõiguse väljaspool filmi, milleks need algselt olid tellitud. Laulud kõlasid esiettekandes 1934. aasta detsembris Pariisi Châtelet' teatris bariton Martial Singheri soleerimisel orkestriversioonis, mida juhatas Paul Paray.

Paul Morand'i tekstile loodud kolmes laulus portreerib helilooja Cervantese tragikoomilist kangelasit esmalt kirgliku armastaja, siis ülla sõdalase ja lõpuks joomarina. Ravel kasutab muusikas hispaania tantsurütme – vastavalt *quajira*, *zortzico* ja *jota* –, mis peegeldavad tema eluaegset kiindumust selle kultuuri vastu (teatavasti oli helilooja ema baski päritolu). Tsükkel „Don Quijotelt Dulcineale“ jäi saatuslikult Raveli luigelauluks. Edasiseid

loomingulisi plaane ei suutnud ta oma tervisliku seisundi tõttu enam ellu viia. Temast jäi maha pärand lavaoopuste, orkestri- ja kammermuusika, klaveripalade ja vokaalteoste näol, mille stiilipalett ulatub impressionismist neoklassitsismi ja džässini.

Evelin Kõrvits

Eesti bass-bariton **Lauri Vasar** on oma põnevate rollitõlgenduste ja väljendusriikka lauluhääle tõttu tõusnud oma põlvkonna üheks nõutumaks lauljaks. Käesoleva hooaja tipphetkede hulka kuuluvad ooperiroolid nagu Andrei Štšelkalov (Mussorgski „Boriss Godunov“) Hamburgi Riigiooperis, Orestes (Richard Straussi „Elektra“) ja Amfortas (Wagneri „Parsifal“) Berliini Riigiooperis (Staatsoper Unter den Linden).

Hooajal 2023/2024 astus Vasar üles Berliini Riigiooperis (Orestes – Straussi „Elektra“), Londoni Kuninglikus Ooperimajas (Sharpless – Puccini „Madama Butterfly“), Madridi Teatro Realis (Gloucesteri krahv – Aribert Reimanni „Lear“) ja San Francisco Ooperis (Papageno – Mozarti „Võlulööd“). Berliini Riigiooperis on ta esitanud Guntheri ja Donneri rolle Wagneri „Nibelungide sõrmuse“ tetraloogias Daniel Barenboimi käe all ning Ristija Johannese osa Richard Straussi „Salomes“, lavastajaks Hans Neuenfels. Zürichi Ooperimajas

laulis ta peaosas George Benjamins ooperis „Lessons in Love and Violence“.

Lauri Vasar alustas lauluõpinguid Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ja viis need lõpule Salzburgi Mozarteumi ülikoolis. Ta pälvis kiirelt tuntuse rahvusvahelistel lavadel, esinedes mainekates ooperimajades, nagu Madridi Teatro Real ja Barcelona Gran Teatre del Liceu ning Salzburgi festivalil.

Tema karjääri kõrghetkede hulka kuulub debüüt Zürichi Ooperimajas Šostakovitši ooperi „Nina“ peaosas, nimiosa Luigi Dallapiccola ooperis „Vang“ Londonis ning Wolfram (,Tannhäuser“) ja Amfortase („Parsifal“) rollid Budapesti Wagneri Päevadel. Lisaks on ta esinenud Lyonis, Brüsselis ja Pariisi Rahvusooperis Olivier' rollis (Richard Straussi „Capriccio“). Düsseldorfis Ooperimajas (Deutsche Oper am Rhein) mängitud Billy Buddi rolli eest Benjamin Britteni samanimelises ooperis nomineeriti Lauri Vasar Saksamaa teatripreemiale Faust. Londoni Kuninglikus Ooperis tegi ta debüüdi Schounardi osas (Puccini „Boheem“). Berliini Riigiooperis laulis ta Krahvi rolli Mozarti „Figaro pulma“ uuslavastuses ning pälvis suure menu Amfortase rollis Daniel Barenboimi dirigeerimisel. Väga edukaks osutus ka Vasara kehastatud nimiosa Aribert Reimanni nüüdisooperis „Lear“ Simone Youngi ja Fabio Luisi juhatusel; sama rolliga debüteeris ta 2017. aastal Salzburgi

festivalil. Hooajal 2017/2018 tegi ta rollidebüüdi Tschang-Lingina Alexander Zemlinsky ooperis „Kriidiring“ ning soleeris Benjamin Britteni „Sõjareekviemis“ Lyonis. Kõrge tunnustuse osaliseks sai tema Amfortase roll Berliini Fest-tage ooperifestivalil ja Zürichi Ooperimajas – see jättis sügava mulje nii publikule kui ka kriitikutele. Juunis 2018 laulis Lauri Vasar Rolandi rolli Franz Schuberti ooperis „Fierrabras“ Milano La Scalas. Juunis 2019 debüteeris ta Guntherina Wagneri „Jumalate hukus“ Budapesti Wagneri festivalil. Hooajal 2021/2022 kehastas ta Orestese rolli (Straussi „Elektra“) Dmitri Tšernjakovi uuslavastuses Hamburgi Riigiooperis ning Guntherit Madridi Teatro Realis. Lauri Vasara laia repertuaarivalikusse kuuluvad sellised rollid nagu Šaklovitõi (Mussorgski „Hovanštšina“), Marcello (Puccini „Boheem“), Belcore (Donizetti „Armujook“), Jeletski (Tšaikovski „Padaemand“), Escamillo (Bizet' „Carmen“), Lescaut (Puccini „Manon Lescaut“), Metsavaht (Janáčeki „Väike kaval rebane“) ning nimiosad Mozarti „Don Giovanni“ ja Tšaikovski „Jevgeni Oneginis“.

Nõutud ooperilauljana on Lauri Vasar töötanud koos mainekate dirigentidega, nende seas Bertrand de Billy, Marc Albrecht, Sebastian Weigle, Michael Boder, Kirill Petrenko, Jesús López-Cobos, Ádám Fischer, Peter Schneider ja Valeri Gergijev. Samuti on ta teinud koostööd tunnustatud lavastajatega,

nagu Robert Carsen, Stefan Herheim, Jürgen Flimm, Calixto Bieito, Christopher Alden, Peter Stein, Christoph Loy, Àlex Ollé ja Vincent Boussard.

Elias Corrinth on saksa muusik, kes tegutseb pianisti, dirigendi, helilooja ja arranžeerijana. Ta õppis Leipzigi, Zürichi ja San Francisco konservatooriumides, enne kui alustas 2016. aastal Mannheimi Rahvusteatri tööd pianisti, dirigendi ning hiljem muusikajuhi assistendina, kellena oli ametis kuni 2022. aastani. Ta on juhatanud paljusid ooperi- ja balletietendusi Mannheimis, Osnabrückis ja Oldenburgis. Tema dirigendirepertuaar ulatub barokist kaasaegsete teosteni.

Muusikalise assistendina on Elias Corrinth töötanud Bayreuthi ja Edinburghi festivalidel ning Viini Riigiooperis. Alates 2022. aastast töötab ta Berliini Riigiooperis korrepetiitorina. Ta on teinud

koostööd paljude silmapaistvate dirigentidega, nende seas Daniel Barenboim, Sir Simon Rattle, Philippe Jordan, Simone Young ja Berliini Riigiooperi muusikaline juht Christian Thielemann.

2025. aasta Berliini Riigikapelli uusaastakontserdiks, mida juhatas Thielemann, tegi Elias Corrinth mitmeid seadeid ning dirigeeris spetsiaalselt selleks puhuks kokku pandud salongorkestrit, kellega esitati 1920. aastate filmimuusika hitte.

2025. aasta veebruaris tegi Elias Corrinth oma dirigendidebüüdi Berliini Riigiooperis lastele mõeldud lavastusega „Nöidkütt“ („Der Freischütz für Kinder“). Tal on Berliini Riigiooperis ka soolokontserdisari „OpernSalon“, kus ta keskendub Richard Wagneri ja Richard Straussi ooperitele, mängides klaverit ja andes teemakohaseid selgitusi. Pärast Wagneri-konkursi võitmist Leipzigis 2014. aastal on ta andnud sarnaseid kontserte Leipzigis ja Mannheimis. Kammermuusiku ja saatepianistina on ta esinenud Saksamaal, Austrias, Itaalias, Suurbritannias ja Horvaatias. Elias Corrinthi ulatuslik klaveritsükkel „Erzählungen für Klavier“ ilmus 2019. aastal CD-plaadil. Tema teisi klaveri-, kammer- ja orkestriteoseid on esitatud nii Saksamaal kui ka mujal. Hetkel töötab ta laulutsükli „Dunkle Fahrt“ kallal, mis põhineb Ernst Stadleri luuletustel ja on plaanis esiettekandele tuua 2025. aasta suvel Grazis.

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO

AUTOPARTNER

OLEREX

SORAINEN

SELVER
Hea mõte

eestikonsert.ee